

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-1879

21.12.2018

Міністру внутрішніх справ України

АВАКОВУ А.Б.

Шановний Арсене Борисовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Вовка В. І., оголошений на засіданні Верховної Ради України 21 грудня 2018 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 7 арк. у 1 прим.

З повагою

А. ПАРУБІЙ

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 207/03-862

"19" грудня 2018 р.

Міністру внутрішніх справ України
Авакову А.Б.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

*Щодо забезпечення виконання центральними
органами виконавчої влади, підпорядкованими
МВС, норм Конституції України і законодавства
України з питань громадянства*

Шановний Арсене Борисовичу!

Як народний депутат України я звернувся з депутатським запитом № 207/03-781 до Вас як Міністра внутрішніх справ України та до Центральної виборчої комісії щодо припинення громадянства представників органів місцевого самоврядування та дострокового припинення повноважень депутатів місцевих рад, які добровільно набули громадянство іншої країни. Зазначений запит був оголошений на засіданні Верховної Ради України 5 жовтня 2018 р.

Зазначений депутатський запит був пов'язаний зокрема з тим, що питання подвійного громадянства та наявність паспорта іноземної держави у представників влади усіх рівнів, в т. ч. депутатів місцевих рад, викликає в Україні значний суспільний резонанс та суспільне обурення.

Важливо зазначити, що надалі 7 листопада 2018 р. Комітет Верховної Ради України у закордонних справах (далі – Комітет) на своєму засіданні розглянув питання «*Про потенційні небезпечні наслідки паспортизації іноземними державами громадян України*» за участі народних депутатів України, представників низки ЦОВВ, правоохоронних органів, органів спеціального призначення з правоохоронними функціями.

На зазначеному засіданні Комітету були присутні представники двох центральных органів виконавчої влади, підпорядкованих МВС України, - Голова Державної міграційної служби України Соколюк М.Ю. та Перший заступник Голови Державної прикордонної служби України Серватюк В.М. При

цьому, під час обговорення зазначеного питання Голова Державної міграційної служби України **протиправно заявив** про необхідність проведення **політичної дискусії** щодо доцільності урегулювання (легалізації) подвійного громадянства, що насправді **вимагає внесення змін до Конституції України**.

Звертаю Вашу увагу, що своєю антиконституційною позицією Голова Державної міграційної служби України фактично **поставив під сумнів виконання та втілення у життя норми Конституції України і положень чинних законів України** та по суті намагався виправдати свою протиправну бездіяльність у виконанні ЦОВВ, очолюваного ним, функцій та повноважень, передбачених законодавством України.

Водночас, під час розгляду зазначеного питання, народні депутати України - учасники засідання звернули увагу на **необхідність притягнення до відповідальності представників органів влади**, у т. ч. органів місцевого самоврядування, за добровільне набуття громадянства іншої держави, зокрема **необхідність імплементації передбаченої Конституцією України та законодавством України процедури втрати громадянства шляхом його припинення**.

Зазначалося, що в Україні існують **прецеденти застосування законодавчої норми про втрату громадянства України на підставі добровільного набуття громадянства іншої країни**, а їх законність була підтверджена рішенням судів, у т. ч. апеляційної інстанції.

За результатами розгляду цього питання Комітет звернувся з листом № 04-20/10-916 (239510) від 15 листопада 2018 р. до Кабінету Міністрів України з пропозицією, зокрема, дати доручення Державній прикордонній службі та іншим причетним центральним органам виконавчої влади невідкладно інформувати Державну міграційну службу України у разі встановлення документально підтверджених фактів добровільного набуття громадянства іншої країни **представниками української влади, у т. ч. органів місцевого самоврядування та державними службовцями**, зокрема достовірних фактів наявності та добровільного використання ними паспорту громадянина іншої країни.

Також Комітет Верховної Ради України у закордонних справах звернувся з листом № 04-20/10-916 (239510) від 15 листопада 2018 р. до Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Міністерства юстиції України, Міністерства закордонних справ України, Державної міграційної служби України та Державної прикордонної служби України щодо забезпечення неухильного дотримання законодавства України з питань громадянства.

У зв'язку з вищенаведеним зазначаю таке.

1. 30 жовтня 2018 р. як проміжну відповідь на мій депутатський запит № 207/03-781 я отримав лист Міністерства внутрішніх справ України № 15339/02/09-2018 від 26 жовтня 2018 р., у якому було зазначено, що *«за інформацією, викладеною в депутатському запиті, Державною міграційною службою України спільно з Державною прикордонною службою України, проводиться перевірка, за результатами якої Вас буде поінформовано»*.

13 листопада 2018 р. як відповідь на мій депутатський запит я отримав лист Міністерства внутрішніх справ України № 16108/01/36-2018 від 7 листопада 2018 р., в якому зазначено, що *«лише в разі документального підтвердження наявності підстави для втрати громадянства України, зокрема підтвердження факту добровільного набуття громадянином України іноземного громадянства та надходження до ДМС офіційного документа про такий факт, у ДМС будуть підстави для підготовки подання про втрату громадянства України».*

Наявність лише паспортного документа іноземної держави не є підставою для оформлення втрати громадянства України».

Звертаю Вашу увагу, що такі твердження, які відображають позиції Державної міграційної служби України та Адміністрації державної прикордонної служби України, є несумлінним пересмикуванням правового питання, порушеного у моєму депутатському запиті відповідно до чинного законодавства України.

При цьому, такі ж твердження наведені у листі МВС № 17613/04/36-2018 від 7 грудня 2018 р., який 10 грудня 2018 р. надійшов Комітету у закордонних справах як відповідь на зазначений вище лист Комітету, що також **абсолютно не відповідає** порушеному Комітетом питанню щодо втрати громадянства України на підставі встановлення документально підтверджених фактів **«добровільного набуття громадянства іншої країни»**, як це передбачено у ст. 19 Закону України «Про громадянство України».

Крім того, у листі МВС № 16108/01/36-2018 від 7 листопада 2018 р. зазначено, що *«на сьогодні чіткого визначення прямих правових наслідків щодо громадян України, які під час здійснення прикордонного контролю пред'являють паспортні документи іноземної держави, немає».*

Звертаю Вашу увагу, що такі твердження, які відображають позиції ДМС та АДПС, **не відповідають дійсності** з огляду на наступне.

У моєму депутатському запиті № 207/03-781 було зазначено про **важливий прецедент**, який набув широкого суспільного розголосу. На початку 2017 р. на той час діючий народний депутат України Артеменко А.В. під час допиту у прокуратурі Автономної Республіки Крим в рамках порушеного проти нього кримінального провадження за ознаками злочину, передбаченого частиною першою статті 111 Кримінального кодексу України (державна зрада), заявив, що він є громадянином Канади, і пред'явив відповідний паспорт іншої держави.

Після цього 21 квітня 2017 р. Генеральна прокуратура України звернулася до Вас як Міністра внутрішніх справ України із проханням ініціювати через ДМС процедуру втрати громадянства України народним депутатом України Андрієм Артеменком, що й стало **прямим правовим наслідком добровільного використання ним паспорту іноземної держави**.

Надалі, за встановленим законодавством України порядком, згаданим у моєму депутатському запиті № 207/03-781, був підготовлений та 29 квітня 2017 р. підписаний Президентом України Порошенком П.О. Указ Президента України № 119/2017 *«Про припинення громадянства України Артеменка А.В., Боровика О.,*

Новгородського Д.В. та інших осіб”, яким зокрема припинено громадянство України на той момент діючого народного депутата України Артеменка А.В.

Повну відповідність законодавству України зазначеної процедури підтвердило рішення Окружного адміністративного суду міста Києва, який відмовив у задоволенні позову Артеменка А.В. до Генерального прокурора України Луценка Ю.В., в якому він просив **визнати протиправними дії Генерального прокурора України Луценка Ю.В. щодо порушення перед Вами як Міністром внутрішніх справ питання про ініціювання втрати Артеменком А.В. громадянства України (справа № 826/5663/17).**

Звертаю Вашу увагу, що у рішенні Окружного адміністративного суду міста Києва у справі № 826/5663/17 зазначається таке.

З матеріалів справи вбачається, що Генеральний прокурор України листом № 01/1-45вих-17 від 18.04.2017 р. звернувся до Міністра внутрішніх справ України, яким повідомлено про наявність підстав для вирішення питання про припинення громадянства України Артеменка А.В.

Крім того, даним листом повідомлено, що прокуратурою Автономної Республіки Крим здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні за фактом вчинення злочину, передбаченого ст. 111 КК України. Під час досудового слідства як свідка допитано народного депутата України Артеменка А.В., який проживає в м. Києві.

У ході допиту Артеменко А.В. повідомив, що у 2005 році він звернувся до компетентних органів Канади щодо отримання посвідки на проживання в цій державі, яка надана йому того ж року, а в подальшому ним отримано громадянство Канади без відмови від громадянства України.

З даного листа вбачається, що в ході допиту в межах кримінального провадження Артеменком А.В. надано копії паспорта громадянина України та паспорта громадянина Канади.

Тож, як впливає з рішення суду, в межах кримінального провадження Артеменком А.В. було надано копію паспорта громадянина Канади, що і стало в подальшому підставою для звернення Генерального прокурора України Луценка Ю.В. до Вас як Міністра внутрішніх справ України із проханням ініціювати через ДМС процедуру втрати громадянства України народним депутатом України Андрієм Артеменком.

Саме встановлена Генеральною прокуратурою України в межах кримінального провадження 1) **наявність паспортного документу іноземної держави** у Артеменка А.В. та добровільне його використання, а також 2) **подальше надсилання цієї інформації до ДМС шляхом направлення листа до Вас як Міністра внутрішніх справ України** стало документальним підтвердженням факту **«добровільного набуття громадянства іншої країни»** як підставою для ініціювання ДМС процедури оформлення втрати ним громадянства України.

Таким чином, твердження у листах МВС № 16108/01/36-2018 від 7 листопада 2018 р. та № 17613/04/36-2018 від 7 грудня 2018 р. про те, що **«наявність лише паспортного документа іноземної держави не є підставою для оформлення**

втрата громадянства України, а також твердження у листі МВС № 16108/01/36-2018 про те, що «чіткого визначення прямих правових наслідків щодо громадян України, які під час здійснення прикордонного контролю пред'являють паспортні документи іноземної держави, немає», грубо суперечить обставинам підготовки ДМС подання Комісії при Президенті України про втрату громадянства України Артеменком А.В., які встановлені у рішенні Окружного адміністративного суду міста Києва у справі № 826/5663/17, законність якого була підтверджена рішенням Київського апеляційного адміністративного суду у зазначеній справі.

Тож, у зв'язку з вищенаведеним, зазначені позиції ДМС та АДПС, наведені у листах МВС № 16108/01/36-2018 від 7 листопада 2018 р. та № 17613/04/36-2018 від 7 грудня 2018 р., є нікчемними з правової точки зору.

2. 6 грудня 2018 р. як відповідь на лист № 04-20/10-916 (239510) від 15 листопада 2018 р. Комітет у закордонних справах отримав лист Державної міграційної служби України № 6-8535/1-18 від 29 листопада 2018 р. У листі ДМС зазначено, що «отримати офіційну інформацію про набуття громадянами України іноземного громадянства практично неможливо. Компетентні органи іноземних держав такої інформації не дають, оскільки зазначені питання належать до сфери захисту приватного життя особи і розголошенню не підлягають».

Це так само є пересмикуванням правового питання, порушеного Комітетом, та **не відповідає** суті звернення Комітету до відповідних ЦОВВ та правоохоронних органів щодо **встановлення документально підтверджених фактів «добровільного набуття громадянства іншої країни»**, як це передбачено у ст. 19 Закону України «Про громадянство України», та подальшого **інформування ДМС.**

З огляду на наведений вище важливий прецедент втрати громадянства України народним депутатом України А. Артеменком, процедура втрати якого була розпочата у зв'язку з добровільним використанням ним паспорту громадянина Канади та наявністю копії цього паспорту в матеріалах кримінального провадження **встановлення правоохоронними органами або ЦОВВ документально підтверджених фактів добровільного набуття громадянства іншої країни** представниками української влади, у т. ч. органів місцевого самоврядування, зокрема наявності та добровільного використання ними паспорту громадянина іншої країни, та **надання відповідної інформації ДМС є підставою для початку ДМС процедури втрати громадянства.**

Саме у зв'язку з цим, мій депутатський запит № 207/03-781 та зазначений вище лист Комітету містив пропозицію звернутися до правоохоронних органів, зокрема Генеральної прокуратури України і Служби безпеки України, центральних органів виконавчої влади з проханням надавати інформацію Державній міграційній службі України у разі встановлення документально підтверджених фактів добровільного набуття громадянства іншої країни представниками української влади, у т. ч. органів місцевого самоврядування, зокрема наявності та добровільного використання ними паспорту громадянина іншої країни.

Тож **зазначений механізм не потребує звернення до компетентних органів іноземних держав** щодо отримання офіційної інформації про набуття громадянами України іноземного громадянства.

Крім того, у листі ДМС зазначено, що *«відповідно до частини 17 статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" іноземці та особи без громадянства, які до прийняття рішення про припинення громадянства України постійно проживали на території України і після прийняття рішення про припинення громадянства України залишилися постійно проживати на її території, вважаються такими, які постійно проживають в Україні»*.

До того ж, на нашу думку, активізація роботи з оформлення втрати громадянства України може призвести до значного збільшення кількості іноземців, що проживають на територіях прикордонних областей України, що є небезпечним для національних інтересів держави».

Однак, як у моєму депутатському запиті № 207/03-781, так і у листі Комітету у закордонних справах № 04-20/10-916 (239510), направленому зокрема до ДМС, наголошувалося на **необхідності притягнення до відповідальності шляхом застосування процедури втрати громадянства України саме представників влади (у т. ч. органів місцевого самоврядування), переважна більшість яких складає присягу на службу Українському народові, у зв'язку з добровільним набуттям ними громадянства іншої країни.**

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» міністерства, інші центральні органи виконавчої влади у своїй діяльності **керуються Конституцією України, цим та іншими законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства України.**

Відповідно до ст. 17 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» завданнями центральних органів виконавчої влади є, зокрема, **здійснення завдань, визначених законами України.**

Таким чином, замість сумлінного виконання чинного законодавства України з питань громадянства, Голова Державної міграційної служби України Соколюк М.Ю. на засіданні Комітету 7 листопада 2018 р. та у листі ДМС № 6-8535/1-18 від 29 листопада 2018 р. (за його підписом) Комітету, висловив позицію, яка свідчить про **протиправну бездіяльність ДМС і фактичний саботаж у виконанні своїх функцій та повноважень**, передбачених законодавством України, тим самим ставлячи **під сумнів виконання та втілення у життя норм Конституції України і чинних законів України**.

Звертаю Вашу увагу, що станом на 19.12.2018 р. **Державна прикордонна служба України не надала відповіді** на зазначений лист Комітету у закордонних справах від 15 листопада 2018 р.

Враховуючи вищевикладене та керуючись ст. 15 Закону України «Про статус народного депутата України», пропоную Вам з метою виконання норм Конституції України та неухильного дотримання положень законодавства України з питань громадянства:

- звернутися до правоохоронних органів, зокрема Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України та Національного антикорупційного бюро України, центральних органів виконавчої влади з пропозицією у разі встановлення фактів добровільного набуття громадянства іншої країни представниками української влади (у т. ч. органів місцевого самоврядування), зокрема добровільного використання ними паспорту громадянина іншої країни, документувати такі факти та надавати відповідну інформацію Державній міграційній службі України;

- доручити в установленому порядку

- Державній прикордонній службі України забезпечити ефективне здійснення прикордонного контролю на предмет виявлення фактів добровільного використання паспорту громадянина іншої країни представниками української влади (у т. ч. органів місцевого самоврядування) та організувати належне документування та надсилання інформації про такі факти до органів державної міграційної служби;
- Державній міграційній службі України при отриманні інформації з офіційних джерел про наявність підстави втрати громадянства України представниками української влади у зв'язку з документально підтвердженим добровільним набуттям ними громадянства іншої країни, зокрема добровільним використанням ними паспорту громадянина іншої країни, систематично організовувати підготовку відповідних подань щодо втрати громадянства України і разом із необхідними документами надсилати їх на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства.

Про розгляд мого депутатського запиту прошу поінформувати мене у встановлений законом термін.

З повагою

народний депутат України

Вовк В.І.
(посв. №207)